

DRAMATEN

Regeringskansliet
Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se
Ku.KL@regeringskansliet.se

Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2021:94)

Inledning

Kungliga Dramatiska teatern har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande.

Allmänna synpunkter

Det är välkommet att staten tar ett grepp för att främja utvecklingen av företag som är verksamma i kulturella och kreativa branscher. Verksamheter som är viktiga ur ett samhällsekonomiskt perspektiv men framförallt bidrar de till konstnärliga upplevelser, attraktiva livsmiljöer, innovation, möjlighet till idéutbyten, samtal och reflektion och i förlängningen människors utveckling och välbefinnande.

Utredningens ansats är i allt väsentligt positiv och betänkandet innehåller en rad intressanta uppslag. Att notera är att betänkandet är mer fokuserat på mätmetod än strategiskt övergripande mål och syfte med konsten och kulturen. Förslagets karaktär av arbetsmetod eller beslutsprocess är påfallande, vilket troligen kan förklaras av den relativt korta tid som utredaren har haft till sitt förfogande.

Uppdraget, som det formulerats i regeringens direktiv, är komplext och utredningstiden borde ha varit betydligt längre för att kunna rymma fler perspektiv och en mer omfattande dialog med berörda samhällssektorer.

DRAMATEN

Kungliga Dramatiska teatern delar utredarens uppfattning att en strategi för kulturella och kreativa branscher berör flera politikområden och att framgångsrika insatser för att på allvar främja dessa näringar förutsätter en nära samverkan mellan flera departement och myndigheter inom olika samhällssektorer. Framgångsrika insatser kräver också långsiktighet i hela ekosystemet kring konst, kultur, fria kulturskapare och kreativa näringar.

Konstnärerna, idéerna, den fria konsten

Strategin som föreslås av utredaren är i avsaknad av ett idéanslag, en tanke om den fria konsten och kulturen, en beskrivning av vägval eller åtgärder för att utveckla och vidmakthålla det konstnärliga skapande som utgör hela grunden för företag som är verksamma inom kulturella och kreativa branscher.

Inget fritt skapande, ingen bransch, inga näringar. Det handlar i grunden om vilken sorts samhälle vi vill ha och leva i.

Offentlig finansiering av ett starkt kulturliv, närvaron av estetiska ämnen i skolan och de konstnärliga utbildningarna bidrar på ett avgörande sätt till dessa företag och deras möjlighet att verka i ett samhälle med kreativt och kulturellt intresserade medborgare. Kungliga Dramatiska teatern menar att det är en brist i utredningens betänkande att detta perspektiv helt har kommit i skymundan vid formuleringen av själva strategin.

De kulturella och kreativa branschernas förutsättningar hänger nära ihop med dels kreatörer, idéer, skapande, innovation, utveckling och att det finns en robust kulturell infrastruktur i hela landet. Kulturinstitutioner, privata kulturaktörer, ideella arrangörer och det fria kulturlivet hänger ihop i ett system där alla delar behövs för att helheten ska fungera. Ur kulturlivet kommer utövare och konstnärliga uttryck som många marknadsorienterade aktörer är beroende av.

Kulturlivets finansiering, kompetensförsörjning och behov av ändamålsenliga lokaler är några grundförutsättningar som också borde diskuteras i detta sammanhang.

Upphovsrättsliga frågor

Kungliga Dramatiska teatern delar utredningens uppfattning att upphovsrättsliga frågor är centrala för många av de aktörer som möjliggör företagande inom kulturella

DRAMATEN

och kreativa branscher. Inte minst är upphovsrätten i många fall en grundläggande förutsättning för att konstnärliga upphovspersoner ska kunna leva på sitt konstnärliga skapande.

Upphovsrättens och närstående rättigheters praktiska funktionalitet samt hur strukturen, maktbalansen och beräkningarna för ersättningar kring detta hanteras inom kulturlivet och de kreativa branscherna är komplext och skiljer sig till stora delar åt mellan konstområden och olika delar av denna företagssektor.

Det är viktigt att inte enbart ha upphovspersonernas eller de utövande konstnärernas perspektiv i dessa frågor, då berörda näringar och företag som har behov av att nyttja rättigheter måste kunna göra det till rimliga villkor för att fungera. På dessa punkter hade betänkandet vunnit på en mer nyanserad beskrivning.

Några detaljnedslag

Strategins utgångspunkter (sid 27)

Kungliga dramatiska teatern är av uppfattningen att konst och kultur, idéutveckling, kreativitet och skapande, förutsättningen för och tillgången till fri konst och kulturutövande inom alla de olika delarna av det kulturella ekosystemet är en förutsättning för företag i kulturella och kreativa branscher.

Det är därför förvånande att utredningen kommer till slutsatsen att detta *inte* ska vara en utgångspunkt för strategin att bygga detta.

Kungliga Dramatiska teatern menar att en strategi för att främja företagande i kulturella och kreativa branscher borde ha som utgångspunkt att stärka landets kulturella infrastruktur i alla delar.

Sex strategiska utgångspunkter (sid 28)

Kungliga Dramatiska teatern anser att det ett prioriterat område, nämligen att stärka kulturlivet, de konstnärliga utbildningarna och de estetiska ämnena i skolan. Samt ur olika perspektiv stärka förutsättningen för den fria konsten, det fria konstutövandet baserat på individer, kreatörer, konstnärer inom alla sektorer.

DRAMATEN

Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad (sid 60)

Kungliga Dramatiska teatern anser att avsnittet är alltför ensidigt skrivit ur upphovs- personernas perspektiv. Framställningen är i flera stycken schabloniserad och skulle kunna beskriva situationen för upphovspersonerna och de som ska förvärva rättigheterna på ett mer balanserat sätt.

Det finns också avgörande skillnader mellan olika delar av de kreativa och kulturella branscherna som inte kommer fram i betänkandet.

För att marknaden ska fungera måste det finnas en balans mellan upphovsrättsinnehavarna och beställarsidan. Texten tar inte heller hänsyn till att förutsättningarna varierar mellan olika branscher.

Det är alltså viktigt att man i det fortsatta arbetet nyanserar de olika branscherna och dess olika upphovspersoners och utövande konstnärers olika förutsättningar (maktbalans, ersättningar, utsatthet) så att de lösningar som tas fram träffar rätt.

Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (sid 68)

Kungliga Dramatiska teatern instämmer huvudsakligen i utredningens beskrivning av sambandet mellan platsen och verksamheten.

Staten borde verka för att det allmänna, kulturlivet och fastighetsägarna tar ett gemensamt ansvar för att kulturföretagen (och andra kulturverksamheter) har tillgång till ändamålsenliga lokaler i lämpliga områden.

Kungliga Dramatiska teatern har under framskrivandet av yttrandet varit i dialog med Bransch- och arbetsgivarorganisationen Svensk Scenkonst.

Stockholm 2022-12-12

Maria Groop Russel
vd, Kungliga Dramatiska teatern AB